

Leonardo Badea (BNR): Dezvoltarea agriculturii si industriei alimentare ar ameliora semnificativ vulnerabilitati importante ale economiei locale

Dezvoltarea agriculturii si industriei alimentare ar ameliora semnificativ vulnerabilitati importante ale economiei locale, respectiv niveluri ridicate ale deficitului bugetar si deficitului de cont curent, care nu au aparut ca efect al crizei, însa au fost evidentiata de pandemia Covid-19, sustine viceguvernatorul Bancii Nationale a României (BNR), Leonardo Badea.

"Din pacate România se confrunta astazi cu o dubla vulnerabilitate generata de niveluri ridicate ale deficitului bugetar si deficitului de cont curent. Acestea nu sunt aparute ca efect al crizei (chiar daca este firesc ca ele au fost amplificate de criza) ci rezida în deficiente structurale acumulate în anii anteriori acesteia, ani de crestere economica si prosperitate, în care am fi avut timpul si resursele sa le corectam sau macar sa le amelioram, chiar cu costul unei cresteri mai moderate (dar mai sustenabile).

Deficitele de nivel ridicat pot fi mentinute în perioade favorabile pentru economie dar devin extrem de greu de perpetuat în perioadele de criza din cauza fenomenului (normal) de crestere a aversiunii la risc în rândul investitorilor externi de care depinde finantarea acestora. De aceea este lipsit de înțelepciune sa nu actionezi împotriva denaturarii structurii economiei care conduce la permanentizarea unor deficite mari chiar daca, pentru moment, acestea pot fi (aparent) sustinute", precizeaza Badea într-o analiza publicata pe platforma OpiniiBNR.

În opinia sa, în cazul României, deficiențele structurale ce genereaza nivelul ridicat al acestor deficite tin în principal de rigiditatea structurii cheltuielilor bugetare si nivelul redus al veniturilor fiscale ca pondere în PIB, iar din perspectiva pozitiei externe, dependenta ridicata a economiei de importuri, ceea ce induce aproape automat si vulnerabilitatea lanturilor de aprovizionare.

"Aceste vulnerabilitati nu au fost generate de criza pandemica actuala, pentru ca erau preexistente si ar fi cauzat efecte negative similare si în cazul manifestarii altor socuri negative cu efect global. Pandemia doar le-a pus în evidenta si ne-a oferit sansa sa devenim mai puternici corectându-le de o maniera durabila. Conjunctura globala din prezent, la care o contributie importanta au avut-o tendintele manifestate în perioada scurta de la criza financiara globala declansata în anul 2007 dar si în deceniul anterior, precum si extrapolarea acestora în viitor, creioneaza asteptari de mentinere a unui risc ridicat de turbulente sociale si economice la nivel global (ex. riscurile climatice, accentuarea inegalitatilor, efectul încă incert al noilor tehnologii asupra ocuparii fortei de munca, fenomenul migratiei etc.). Chiar daca, desi foarte putin probabil, am reusi sa iesim din criza actuala fara sa corectam vulnerabilitatile si deficiențele structurale amintite, aproape indiferent de natura socurilor viitoare, capacitatea de reactie la criza a României va fi considerabil mai reduca comparativ cu a altor state (inclusiv din zona) ceea ce ne-ar slabi si mai mult pozitia internationala, competitivitatea si atractivitatea pentru investitori", subliniaza viceguvernatorul BNR.

Din perspectiva balantei externe sunt multe domenii ale economiei în care România "trebuie sa actioneze cu prioritate pentru ameliorarea dependentei ridicate fata de importuri si stimularea exporturilor", considera Leonardo Badea, mentionând ca pentru doua dintre aceste domenii recent s-a parcurs un pas foarte important care, din pacate, în contextul reintensificarii crizei sanitare, a fost trecut prea rapid în plan secundar.

"Este vorba de sectorul agricol si cel al industriei alimentare, pentru care, la nivelul Comitetului National pentru Supravegherea Macroprudentiala (CNSM) s-a lucrat în primele 6 luni ale acestui an într-un grup multidisciplinar de specialisti în vederea elaborarii unui set de actiuni pentru diminuarea deficitului balantei comerciale cu produse agroalimentare. Cred ca acest demers constituie unul dintre cele mai pozitive exemple recente de cooperare a factorilor relevanti ai statului si mediului privat în vederea identificarii si aplicarii de solutii pentru consolidarea economiei locale, iar momentul este unul extrem de favorabil pentru ca permite canalizarea si

fructificarea resurselor mobilizate la nivel national si european pentru depasirea crizei generate de pandemia Covid-19 catre doua domenii de interes strategic pentru România", explica sursa citata.

Potrivit lui Leonardo Badea, concentrarea atentiei autoritatilor si o implicare mai ampla a asociatiilor de profil pentru rezolvarea deficientelor din domeniul agroalimentar sunt necesare si oportune în acest moment din foarte multe motive, printre care: ponderea ridicata a sectorului primar în valoarea adaugata produsa în România (6%, dublu comparativ cu nivelul pe ansamblu în Uniunea Europeana), ponderea importanta a cheltuielilor cu alimentele în totalul cheltuielilor de consum în România (aproape o treime, cea mai ridicata dintre toate tarile Uniunii Europene), numeroasele deficiente structurale ce caracterizeaza sectorul agroalimentar (fapt pentru care evolutiile ciclice nu vor putea corecta dezechilibrele acumulate), dublarea în ultimii 5 ani a deficitului comercial cu produse alimentare care a ajuns la 4,3 miliarde de euro în decembrie 2019, precum si faptul ca România nu a reusit încă asigurarea securitatii alimentare (una din lectiile actualei crize generate de pandemia COVID-19) desi își propusese aceasta tinta pentru anul 2020 în cadrul Strategiei de dezvoltare a României în urmatorii 20 de ani (întocmita în anul 2015).

"Cu toate ca România are numeroase avantaje naturale/geografice si climatice pentru o performanta excelenta în practicarea agriculturii, productivitatea este scazuta prin comparatie la nivel european iar diversificarea culturilor este mult prea redusa în raport cu potentialul: de exemplu în anul 2019 cerealele reprezentau 26,1% din productia agricola totala si aproximativ 50% din exporturile de produse agroalimentare, fiind exportata aproximativ 47% din cantitatea produsa. Aceasta ilustreaza orientarea productiei si exporturilor, atât în agricultura cât si în industria alimentara, catre culturi si produse cu valoare adaugata redusa. În schimb consumam si inevitabil importam o gama larga de produse alimentare cu grad ridicat de prelucrare si valoare adaugata mare, ceea ce structural ne condamna (în lipsa unor actiuni corective) la permanentizarea unui deficit important al balantei comerciale pentru aceste categorii de bunuri. Asa se explica de ce, indiferent de ciclul economic si de fluctuatia consumului pe timp de avânt economic sau de criza, deficitul balantei comerciale se mentine semnificativ", arata el.

Badea ofera exemplul Poloniei, aflata si ea în criza economica provocata de pandemie, însa, în aceasta tara, importurile au scazut cu 11%, iar exporturile cu numai 7%, în perioada ianuarie - iunie 2020, pe ansamblu consemnându-se un excedent al balantei comerciale de 4,9 miliarde de euro, ceea ce arata ca o structura sanatoasa a productiei si consumului permite mentinerea unei pozitii favorabile a balantei comerciale chiar si pe timp de criza.

În România, stimularea consumului suprapusa peste o oferta interna rigida ca structura si în multe cazuri necompetitiva prin pret sau calitate a condus la majorarea accelerata a importurilor nete si implicit la accentuarea deficitului balantei comerciale, inclusiv în cazul comertului cu produse agroalimentare. De exemplu, în perioada 2013-2019, în cazul carnilor, legumelor si fructele deficiturile s-au majorat de 2,5 ori, în cazul preparatelor pe baza de cereale de 1,7 ori, iar în cazul bauturilor de 2,2 ori.

"Rezultatul efortului participantilor si institutiilor implicate, foarte valoros în opinia mea, consta în identificarea a zece masuri (din care opt de competenta Guvernului si doua de competenta Bancii Nationale a României) grupate într-o recomandare adoptata de Consiliul General al CNSM si adresata celor doua institutii. Masurile sunt argumentate printr-o analiza obiectiva, complexa si detaliata a situatiei actuale si evolutiei în timp a acestor domenii de activitate precum si a implicatiilor pe care le au asupra echilibrelor macroeconomice", mentioneaza Badea.

El considera ca pentru punerea în aplicare a recomandarii, Guvernul si BNR vor trebui sa informeze CNSM cu privire la masurile adoptate sau la motivele neadoptarii lor, iar acesta are obligatia legala de a elabora analize periodice cu privire la modul de implementare a recomandarilor emise. Toate masurile recomandate includ un termen specific de adoptare a unui raspuns, care în majoritatea cazurilor este de 1-3 ani, ceea ce este foarte potrivit în special din perspectiva oportunitatii de fructificare a facilitatilor incluse în programele europene de

sprijin financiar. BNR contribuie, alaturi de Guvern, la efortul de ameliorare a vulnerabilitatii cu potential sistemic data de dezechilibrul în crestere al balantei comerciale provocat de comerțul cu produse alimentare, urmărind îndeplinirea masurilor ce i-au fost recomandate, mai spune el.

"Cele zece masuri rezultate din analiza grupului de experti au fost prezentate de media la momentul respectiv (cu circa o luna în urma) si s-a insistat atunci asupra celor trei caracteristici importante ale acestora: nu presupun resurse bugetare nationale semnificative (bazându-se în mare parte pe finantari provenind din programele europene), alinierea la agenda europeana în domeniul agroalimentar, focalizarea pe stimularea firmelor de a produce mai inovativ, la standarde mai ridicate de calitate si cu valoare adaugata mai mare (asadar axate în principal pe latura ofertei). Între acestea, alaturi de bugetarea cu prioritate de programe în suma de peste 48 de miliarde de lei în cadrul financiar multianual 2021-2027 si majorarea fluxului de garantii oferite de FNGCMM, FNGCR si Fondului Român de Contragarantare cu minim 3 miliarde de lei pentru sustinerea firmelor din agricultura si cu minim 2 miliarde de lei pentru cele din sectorul industriei alimentare pâna în anul 2023, se regasesc si masuri de natura calitativa/structurala cu efect de îmbunatatire a mediului de afaceri în domeniul agroalimentar si de multiplicare în lant, precum: revizuirea mecanismelor certificatelor de depozit, îmbunatatirea legislatiei privind certificarea si promovarea produselor agroalimentare, crearea unei strategii pentru promovarea produselor alimentare de calitate, întarirea rolului statului de control a sigurantei alimentelor (prin ANSVSA), reducerea birocratiei, cresterea disponibilitatii datelor statistice privind firmele din domeniul agroalimentar pentru a îmbunatati accesul acestora la finantare", se mai arata în analiza publicata de viceguvernatorul BNR.

În opinia sa, dintre masurile de natura calitativa recomandate de CNSM, o importanta aparte o are cea privind punctarea sensibil suplimentara în orice schema de sprijin oferita de autoritati (ajutoare de stat, garantii provenind de la fondurile de garantare a creditelor, finantari prin fonduri europene, promovare investitii, exporturi etc.) a firmelor care creeaza lanturi alimentare, genereaza clustere locale, produc bunuri care se afla în top 10 importuri de produse alimentare ale României, adopta pe scara larga tehnologii digitale sau contribuie la realizarea agendei schimbarilor climatice în agricultura.

"Lista criteriilor este mai larga în textul recomandarii, am facut doar o selectie a celor pe care le consider cu adevarat de importate din punct de vedere strategic si ca efect benefic în economie. Am vazut necesara sublinierea importantei acestei masuri în contextul resurselor limitate de care dispunem si al nevoii de a canaliza toate eforturile catre acele companii viabile (potentiali campioni nationali cum sunt denumite în textul recomandarii) ce pot avea un rol determinant nu doar în reglarea dezechilibrelor existente ci si în modernizarea economiei locale si cresterea competitivitatii acesteia pe plan extern", subliniaza Leonardo Badea.

Suplimentar celor zece masuri principale incluse în recomandare, grupul interdisciplinar si interinstitutional de experti a cazut de acord asupra a peste 45 de alte masuri punctuale (incluse si argumentate în cadrul analizei publicate), circumscrise celor sapte domeniile concrete de actiune identificate, privind reforme structurale, stimularea exporturilor, cresterea valorii adaugate, inovatie, calitate, diseminarea datelor statistice, finantare.

Desi propunerile aditionale nu au acelasi caracter institutional precum cele zece masuri incluse în recomandare, punerea lor în aplicare ar aduce o consolidare a sectoarelor respective si ar avea beneficii pentru economie în ansamblul sau, adauga acesta.

"Faptul ca deopotriva specialistii din mediul privat si decidentii în domeniile respective au cazut de acord, prin consens, sa sustina aceste propuneri, înseamna nu doar ca ele sunt oportune ci si ca putem avea un nivel ridicat al asteptarilor privind implementarea lor eficienta si în termenul stabilit. Ar fi nu doar un meci câstigat pentru reducerea unei deficiente si vulnerabilitati structurale care se agraveaza gradual de multa vreme (dezechilibrul balantei comerciale), ci si un bun exemplu de urmat si un pas în abordarea similara a unor strategii si programe de dezvoltare mai complexe si mai de anvergura, precum Planul National Strategic 2021-2027, Planul National de adoptare a monedei euro etc. Succesul acestor demersuri este mai vital acum decât oricând în epoca

post-comunista, data fiind viteza ametitoare cu care evolueaza noile tendintele în plan global si riscul tot mai ridicat de ramânere în urma (cu efectele negative stiute: cresterea decalajului de bunastare individuala, accentuarea insecuritatii si instabilitatii, migratia fortei de munca etc.)", concluzioneaza viceguvernatorul BNR.

OpiniiBNR.ro este o platforma - forum pe care specialistii din Banca Nationala a României dezbat principalele evolutii macroeconomice si financiare locale si internationale.

Opiniile exprimate sunt strict personale, nu reflecta pozitia oficiala a Bancii Nationale a României si nu implica sau angajeaza în niciun fel aceasta institutie.